

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ES VIDEKI FUGGETLENSEGI PART KOZLONYE.

Egyes évre 10 kr.
Félévre 5 kr.
Négyedévre 2 50
Egy hónapra 1 50
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **BARTHA MÓR.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:

Hat hasabos petit sorost 5 kr. Nagyobb terjedelmű a többeszer
hirdetéseket a kiadó szerinti jutányos áron vesztetik fel. Bélyeg-díj min
den külön beiktatást 30 kr

Szarvas Gábor emlékszobra.

Magyarország tanársága nagy jelentőségű nemzeti és kulturális ünneppé avatta ez idei közgyűlését. A maga körében, közadakozás útján, szobrot állított a tiszta magyarság lelkes apostolának, diadalmos hőségének, Szarvas Gábornak s ezt a szobrot lélekemelő ünnepséggel július 2-án leplezte le.

Ércszobor egy egyszerű nyelvtudósnak, egyszerű tanárnak! Ki látott, ki hallott ilyet? A Nyugat nem, a Kelet meg még kevésbé. De itt a Kárpátok birodalmában, a mi édes hazánkban, ennek az ércszobornak méltó helye van, méltóbb, mint lehetne bárhol.

Nincsen Európának egyetlen nemzete, amely nagyobb, hosszabb harcot vívott volna nemzeti önállóságáért, függetlenségéért, nemzeti jellemeért és nyelvéért, mint amelyet a magyar nemzet vívott ezer éven át. S bizony, aki karddal vívott a c atamezón, lángoló szónokattal a politikai, parlamenti küzdelmekben, csak azt tette más téren, más fegyverekkel, amit egyszerű nyelvtudós tett, ki arra szentelte életét, hogy a magyar nyelvért, eredeti tisztaságában, ősi jellemében változatlanul, rendületlenül álljon ellent az idegen befolyásnak, az idegen nyelvek, idegen szellem hódító törekvésének.

Szarvas Gábor ilyen hősi védelmezője volt a magyar nyelv sokat ostro-

snolt fellegránának. Hány oldalról érte nyelvünket a támadás, a leigázás, a nemzeti vorás elvesztésének veszedelme. Hányszor támadtak már nagy rések a védelmi bástyákon. Az idegen szó, az idegen szellem már itt is, ott is seregesen lódult be várunkba. És soha sem volt nagyobb a magyar nyelv végső romlásának veszedelme, mint e század közepén. De amikor tetőfokra hágott a veszedelem, megjelent a magyar nyelvnek egy közönséges harczoza, aki kezébe ragadta a vezéri pálczát, akit egyszerű vezéréül fogadott el a tiszta magyarság minden aggódo barátja és a veszedelem elhárult, talán örökre el is múlt.

Szarvas Gábor vezérlete alatt vertük vissza a támadást, a veszedelmet, mely nyelvünket legutólszor fenyegette. Az ő vezérlete alatt építettük föl a bástyáinkon támadt réseket. Az idegen nyelvek és idegen szellem fölött diadalmaskodó magyar nyelvnek ez a hőse megérdemelte, hogy ércben is megörökítsék emlékét.

Tisztelettel hajljuk meg zászlónkat e szobor előtt, mely Szarvas Gábor s benne a diadalmos tiszta magyar nyelvet jelképezi és tisztelettel hajljuk meg zászlónkat Magyarország lelkes tanársága előtt is, amely ily szépen, nemesen, igazán nemzeti szellemben tudott érezni, gondolni és akarni — s ezt a szobrot életre hívta.

A pogácsa.

— A „Debreczeni tárczája.”
Irtá: **Erényi Nándor.**

Holdas, meleg májusi éjszaka. Ha még érzelegni tudnék, mint a gyermekek és az együgyűek szoktak és nem érezném, hogy tu lajdunképen czinikus, érzéstelen, este fekvő reggel kelő, napi sablonmunkát végző átlagember vagyok, mondom, ha huszonegy esztendőnek nem csak a teleire, hanem a tavaszaira is vissza tudnék emlékezni, vagy ha például szerelmes volnék, mint mult esztendőben ilyen tájban és mint a hogy minden májusban lesznek még, — mert ez is a szokáshoz tartozik és az ember lassanként mindent megszokik — röviden, ha hangulataim volnának, akkor kiülnék ide a harmadik emelet gangjára. Kiülnék a holdfénybe és nézegetném azt a kicsi darab eget, mely szük négyszögletesre szabva, nekem most a szabad, szent természet; nézegetném a csillagokat, meg a holdat, ezt az unalmas, bágyadt éjszakai pajtást, fűrészténem arczomat a májusi melegben, azian csendesen lehunyám a szememet és almodoznék. Ugy mondják, hogy holdas, tavaszi éjszakakon ez jó szokás.

Almodoznék itt künn, a mozaikkoczkás folyosón, felzúmmögne hozzám a fővárosi éjszaka zürzavaros pihégetése, bérkocsinak dübörgése, meg a szomszéd kávéház nagybög-

jének a hangja. És mert nekem ilyenképen hangulataim volnának, hát mind ez az ostobaság és természetesség, amiken ma már a költőktől kezdve a bázsmesterig senki sem ütökzik meg, bennem bizonyos sejtelmes érzéseket keltene fel, sőt mintha szárnyaim nőttek volna, melyek elragadnak egy messze, edesbajos, bűvös álmvilágba.

Hogy ez mind így volna ma, ezen a holdfényes, ezüstös májusi éjszakán, azt tapasztalásból tudom. Hazudnék, ha azt mondanám, hogy nem voltak már ilyen éjszakáim. Oh, én már megpróbáltam ezt is. Eppen úgy májusban, mikor a virágzó fak illata összevegyült az ébredő fak szagával, mint októberben, mikor a szél az arczomba csapta a sárga levelet. Bizony voltak nekem is nagy érzéseim virágyiláskor is, meg lombok hullásakor is. És mert voltak, és mert kínoztak, és mert örültem a kinnak, és mert gyönyörrel szenvedtem a fájdalomat; azért most utállak beneteket gyilkos hangulatok, kaczagok rajtatok és tépdések ki benneteket egyenként a lelkemből.

Gyermekkori álmok, melyek behalóztátok a lelkemet, edes-kínos órák, melyeknek emlékei megütik a szívemet, nem vagyakozom reátok többé, óh, csak maradjátok tavol, az eltemeleti multban, az oszló semmiségben és ne lássalak téged sem hívogató, langyos májusi est, mely talán emlékeket keltesz fel lelkemben.

A Széchenyi park északi-nyugati sarkában orgon bokrok között állítottak fel a magyar nyelv rajongó mesterének: Szarvas Gábornak szobrát. Ket meter magas homokkő talapzaton nyugszik a nagy nyelvész mellszobra. Karakterisztikus arczvonásait hűen örökítette meg Jankovics Gyula szobrász. A tudós tekintete a távolba révedez s a magyar nyelv géniusza a hála cserkoszoruját nyújtja fel a talapzatról.

11 órákor kezdtek gyülekezni a fehér lepellel leborított emlékmű köré az ünneplők. Annak az embernek a szobrát, aki minden erejét, ideális lelkesedését, egészségét áldozta fel a magyar nyelv fejlődésének, annak a lángeszű rajongónak a szobrát nem vették körül az emberek ezrei. — Egy kicsiny csapat, a tanárok lelkes csapata jött el csak, ünnepelni a megboldogult kollega emlékéért. A tanárokat Beóthy Zsolt, a megjelent akadémikusokat Gyulai Pál vezette. Ott voltak többi között Szarvas Gábor özvegye, Halmos János polgármester, id. Szinyei József, Hoffer Károly, Simonyi Zsigmond stb. A szobor talapzatát négy koszoru ékesítette: az özvegyé, az akadémiaé, a Természettudományi Tarsulaté s a Filológiai Tarsulaté.

Az ünnepség a Szózat eléneklésével kezdődött. Azután Beóthy Zsolt lépett az emelvényre s a következő beszédet mondta: — Az országos középiskolai tanár-gyűléslet — ugymond — 1895. okt. 12-iki gyűlésen vette a hirt Szarvas Gábor elhunytáról, s azonnal elhatározta, hogy gyűjtést indítva, közadakozásból szobrot emel a magyar nyelv nagy mesterének. Nem egynek, vagy másnak,

Becs pom az ablaktáblákat és fülledt szobában, hatradólve székemben hallgatom az óra kegyegését és belebámulok a villamos lámpa izzó fonalába és mar nem gondolok semmire.

Megunom így a semmivétezt, aludni nincs kedvem és rossz gondolataim támadnak. A nagy megsemmisülésre gondolok és fontolgatom, hogy hogy is lesz tulajdonképen. Féljek-e tőle vagy vágyakozzam-e utána? Az iróasztatom fiókjában csendesen pihen egy revolver; mfközben forgatom a kis szerszámot egy furcsa tárgyra esik tekintetem. Hogy kerül ez a megkeményedett pogácsa az é. iróasztalomba? Furcsa. Valamikor szalagocskák, elhervadt virágok, összegyűrt papirdarabkák voltak divatban, ezeket raktuk féltő gondossággal rendbe és így májusi éjszakákon, ha nem volt jobb dolgunk és keűlte szemünket az álom, szépen kiszedegettük az emlékeinket és hol sirtunk fölöttük, hol cókoltgattuk azokat, hol meg gyorsan tűzbe dobtuk mindnyaját és mosolyogva néztük, mint hamvadnak porrá reménységünk, szerelmünk, mert hiszen szerelmi percek és órák és idők emlékei fűződtek minden kis rongyhoz, elszáradt rózsával-vélhez.

De hát mit csináljak én ezzel a pogácsával? Kereselek, kutatok egyéb emlékek után, talán egy arckép, egy hajfűrt, egy el-

mindnyájunknak gondolata volt, hogy nyilvános emlék illeti meg azt, aki mestereink egyike volt, s az is fog maradni. A halál nemcsak életünk elmúlását jelenti, hanem egész életünk tartalmát is élesen megvilágítja. Szarvas Gábor pályájának e gazdag tartalmára emlékeztessen e szobor bennünket s emlékeztessen mindazokat, akik utánunk következnek. (E pillanatszn hullott le a lepel.) Nyelvünk fentartására három helyen kovácsolták a fegyvereket: a csizsár műhelyében, a költő tollán és a tudós szobájában.

Itt Beöthy a nemzeti küzdelmek hatását vázolja a magyar nyelv fejlesztésére. Azután így folytatja:

Szarvas Gábor fényes és éles szellemével szívós és törhetetlen kitartásával, izgató és alkotó erejével, készségének nagyságával visszahódította a magyar nyelv erejét a nemzet köztudatába. Voltak előtte is művelői, mesterei a magyar nyelvnek, de egyetlen egy sem volt, aki nyelvünk eredetisége, törvényei iránt oly hatalmas aramlatot indított volna, mint Szarvas Gábor. Fél század óta iskoláink lelkébe alig férközött valaki úgy, mint ő. De nemcsak a tudóst ünnepejük benne. Meghajlunk erkölcsi és erős lelkesedése előtt is. Nézetei, állításai lehetnek vitások. De ha mind megdőlnének is, Szarvas Gábor erkölcsi mestere marad a magyar tudománynak és a magyar tanároknak mindenkor. E szobor legyen bizonyossága annak, hogy megértettük az ő tanításait. A legelső szobor ez, amelyet a középiskolai tanárok tanártársuknak emelnek. Legyen örök, mint az igazság és érzés, amely állította.

A szép beszédet lelkes eljenzés követte, amelynek elhangoztával S a j ó Sandor tanár szavalt a lendületes alkalmi ódáját, amelynek befejező strófáit ide iktattuk:

»Diadalmas lelke leszáll most az ércbe,
— Varja őt örömmel ő, a legnagyobb —
Büszke hódolattal maga megy elébe,
Te vagy az örök láng, én részed vagyok.
Ott küzdöttem én is — egymagam egy tábor —
A te dicő-éges, szent zászlód alatt...
A te dicsőség milió sugarából
Adsz-e, Legnagyobb, egy szál sugarat?

hervadt virágocskák tartozik ehhez a furcsa emlékekhez, de nem akadok semmire, az egész, ami abból az időből megmaradt: ez a sárga, kőkemény pogácsa.

Világos, hogy ezt valaki sütötte, világos, hogy akkor nem tartottam magamat méltónak arra, hogy megegyem, hanem eltettem az íróasztalom fiókjába és most mosolyogva tanakodtam, hogy mitévő legyek vele...

Bizonyos, hogy jó gazdasszony volt. — Sürgött-forgott a ház körül, értett jól sütihez, főzöshöz.

Milyen boldog is leszek a férje, hogy házias asszonyt kap feleségül. Abból az egész multból, amelynek felelevenítéséhez egy bolondos, májusi éjszakára volt szükségem, csak az a pogácsa maradt meg. Valószínű, hogy én is szerettem a nyálánságokat, amiket ő készített.

De hát voltaképpen átkozottul bolond dolog, hogy azokból a csupa májusokból álló esztendőkből csak egy megkeményedett tészta darab maradt meg számomra. Valljuk meg őszintén, igazán szégyellem magamat. Hiába is áltaom magamat, furcsának tűnik fel előttem ez az egész szerelmi história, a melyből mindössze ez a pogácsa maradt meg, a mit most már kalapáccsal sem tudnék szétörtni. Kőkemény lett, akár csak a lelkem megérzéseim.

Hohó, itt van némi kapcsolat.

Talán még sem véletlenül került a kezembe ez a kővé dermedt emlék, ma, mikor nem akarok semmit érezni, mikor elhessegetem magamtól az emlékeket, mikor kacagok

S nézd, a szobor mozdul: fényes magasából Im lehajlik hozzá, kezét fog vele,
S együtt álmodoznak erős magyarságról,
Fölbuzduló hittel, szent lánggal tele...
Oh, e hitnek, lángnak ha csak egy sugára
Megilleti szívünk, el nem veszhetünk,
Soha meg nem dőlhet a magyarság vára,
Ha a hősök lelke együtt küzd velünk!

Magyarság harcosi! Szívben egybeforrva,
Álljunk ide sorba, mint a katonák,
Nézzünk diadallal, hittel e szorra,
Nemzeti nyelvünkért így küzdjünk tovább!
És míg koszoruját megfonja a hála,
Lelke megihlessen hiven, igazán.
Zengjen ez a lelek, ajkrol ajkra szállva
Igaz magyar szóban az egész hazán!

A nagy tetszéssel fogadott költemény elszavalása után Hoffler Károly főigazgató, mint az Országos Középiskolai Tanáregyesület elnöke átadta a szobrot Halmos János polgármesternek, mint a Csvaros törvényhatósági képviselőjének. Halmos János rövid szavakban válaszolt. Az ünnepség a Hymnusszal ért véget.

(M. H.)

A képviselőház ülése.

Tegnap — jul. 4. — Perczel D. elnök nyitotta meg az ülést.

Az előző jkv. felolvasása és hitelesítésének kijelentése után

Lukács László pénzügyminiszter: B-terjeszt egy jelentést a magyar kir. pénzügyminiszterium kezelésében levő mezőgazdasági birtokoknak, az azokhoz tartozó jogoknak és az összes telepítési ügyeknek a földmivelésügyi miniszteri tárcza keretébe leendő átutalása tárgyában. (Általános, élénk helyeslés.)

Elnök: A pénzügyminiszter jelentése a pénzügyminiszterium kezelésében levő mezőgazdasági birtokoknak, az azokhoz tartozó jogoknak és az összes telepítéseknek a földmivelésügyi tárcza kezelésébe és viszont a földmivelésügyi miniszterium kezelése alatt álló hidak, révek, kompok és vámszedési jogoknak a pénzügyminiszteri tárcza keretébe való átvétele tárgyában, ki fog nyomatni,

a tavaszok fölött, mert akkor még gyermek és szerelmes voltam. Kacagok, de keserűen. Mert biz Isten, nem a legrosszabb idők voltak azok, mikor ez a pogácsa, meg a többi sok-sok, kicsi, kerek, piros pogácsa még puha, omlós és jai, de nagyon is jó volt.

Nem a legrosszabb volt az sem, mikor az, aki sütötte, elszuttogta tiszszér, százzszor, ezerszer, hogy »szeretlek, szeretlek.«

Bizony, nem a legrosszabb.

Betelt akkor a szívünk a szerelem minden édes érzésével. A legkisebb határidő, a mit szabunk, az maga az örökkévalóság volt. Mennyit hazudtunk, istenem, mennyit hazudtunk!

És, most, mikor már kővé dermedt a szívem, mint ez a pogácsa itt az íróasztalomon, nem tudok, még akár hogy igyekszem is, valami különöst érezni. Nem érzek mást mint a nagy ürességet, a végtelen semmiséget, nem üli meg lelkemet semmi hangulat, olyan jól illik ezeknek a réges-régi dolgoknak a felelevenítéséhez ez a nevelés, értelmetlen, megszáradt, kerek kis emlék.

És mert nem tudok vele mit csinálni, hát kinyitom az ablakomat — hajnalodik már, az ég violette és sárgás színeket játszik — és kihajtom a nagy ivben a szent emléket a szomszéd bérház udvarára. — Félperc múlva hallok koppanását a kövezen. Ezzel aztán vége.

Ez történt egy holdas, meleg, májusi éjszakán.

szét fog osztani és előzetes tárgyalás s jelentéstétel végett a pénzügyi bizottsághoz utasítatik.

Elnök: Bejelenti, hogy Rátkay László képviselő ur a Petőfi évforduló tárgyában, valamint Molnár János képviselő ur egy Jászberényben történt botrány tárgyában sürgős interpellációknak a mai ülés folyamán való megtehetése iránt tettek nála előterjesztést, mire nézve a házszabályok 157. szakasza értelmében kilátásba helyezte, hogy a Ház beleegyezésével a mai ülés végén ugy Rátkay László, mint Molnár János képviselő ur elő fogja terjeszthetni az interpellációt. (Helyeslés.)

A Ház ezután harmadszori olvasásban elfogadta a magyar korona országainak és őfelsége többi királyságai és országainak kormányának a részvénytársaságok, biztosítótársaságok, közkereseti és iparszövetkezetek kölcsönös bebocsátása iránt létrejött és az 1878. XXII. t.-cikkbe iktatott egyezmény 8. §-ának módosításáról szóló törvényjavaslatot.

A napirend szerint folytatta a Ház a valuta rendezésére és a bankügyre vonatkozó javaslatok tárgyalását.

Ehez, mint első szónok Polczner Jenő mondta el előző napról elhalasztott beszédét. Természetesen úgy ő, mint minden függetlenségi párti az önállóságot, ezért azt követeli. Magát a valuta-rendezést sem lehet a közösbankra bízni, mert ekkor az arany Magyarországból mind a közösbank pénzébe vándorol — igaz hogy letétképpén, de visszakérül-e? A közös bank — császári bank, melyben a paritás elve ki — van figurálva. A mostani bankjavaslatok nagy vívmánynak hirdettek — de ára: a kvóta emelése. A vívmány: klauzula helyett formula. Nem fogadja el a javaslatot sem általánosságban, sem részleteiben. Csatlakozik a függetlenségi párt határozati javaslatához. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Madarász József: Magyarország az 1867-iki kiegyezés mocsarából nem tud kibontakozni. Nincs magyar államférfi, ki a királynak megmondaná, hogy a nemzet hűségét csak önállóságáért és függetlenségéért adja oda és ez alá nem rendel semmit. — A magyar államférfiak csak osztrák érdekeket ápolnak. De a nép zöme a függetlenségi párt elveit vallja s a nép elsőpri mindazokat, a kik elayomására szövetkeztek. A kormány tegye meg az önálló nemzeti bank felállításához az intézkedéseket s a valuta-reformot így hajtsa végre. Nem fogadja el a törvényjavaslatokat. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Senki sem levén már följeyezve, a vitát bezárom.

Lukács L. p. ü. miniszter hosszabb beszédben válaszolt az ellenzéki szócnokok érveire, de nem győzött meg ezek erejét. Beszédében próbálta kifejteni, ismeretes álláspontja szerint, hogy mikor a valutaszabályozás nagy művét kell tétő alá hozni, a bankügyet nem szabad rázkódtatásnak kitenni és ezért bármennyire elismeri is a külön bank előnyeit, egyelőre (?) fenn kell tartani a bankközösséget. Még azt is hangsúlyozta, hogy a tárgyalások alatt voltak pillanatok, a mikor nagyon közel állottunk az önálló nemzeti bank felállításához; de ezen pillanatok kihasználása elleneben sikernek mondja és Magyarország érdekei megvédelmezésének a bankközösséget, előnyösnek a bankszabadalom meghosszabbítását. (?) Kéri a javaslatok elfogadását s Komjathy hat. javaslatának elvetését.

Ezen beismerés és ez ellen mégis merev álláspontra helyezkedés önmaga magával ellenkezést hordó miniszteri beszédre ismét méltóan megfeleltek Kosuth F. és Komjathy B. személyes kérdésben — illetőleg szavaik helyes értelmezését adó beszédjünkben; különösen az első kijelentette, hogy az osztr. bank ellen nem az a kifogása, hogy részvény társaság, hanem hogy idegen részvényesek

társasága. Nem az a kérdés, mit lehet s mit nem lehet törvényvel csinálni. Az a fő, hogy egyedül törvényvel nem lehet a valutát rendezni, ha a kereskedelmi mérleg s a nemzetközi hitel ennek útját állják. A cseh iparos olcsóbb hitelt kap, mint a magyar, bár hiszen ott sincs rendezett valuta. Az oka, hogy jobb helyzetben van stb.

Még Pulszki Á. vonatkozott a halott beszédekre s próbálta védeni a javaslatot — illetve a közös bankot; aztán az elnök befejezte nek jelentette ki a vitát, elvetettnek Komjáthy hat. javaslatát s általánosságban elfogadottnak mind a 8 bankjavaslatot.

Aztán a részletes tárgyalás — ugyszólván — minden vita nélkül történt meg.

Elnök: Következik a fogyasztási adó alá eső szeszfőzdek által egy-egy termelési időszak alatt a kisebbik adótétel mellett termelhető alkohommennyiségnek felosztásáról szóló javaslat általános tárgyalása.

Neményi Ambrus előadó: Ismerteti és elfogadásra ajánlja a javaslatot.

A javaslatához már senki sem kívánt szólni s így az elnök mindjárt feltette a kérdést.

A többség a javaslatot általánosságban s utána részleteiben is vita nélkül elfogadta.

Elnök: Következik a budapesti m. kir. csendőrség egyrészének elhelyezése céljából létesítendő lakotanya es lovarda építési költségeinek fedezéséről szóló törvényjavaslat tárgyalása.

Szerb György referálása alapján a Ház többsége a javaslatot úgy általánosságban, mint részleteiben elfogadta.

Az ülés vége felé Széll Kálmán, Polónyi Géznak egy még a Banffy-korszakból elintézetlenül maradt interpellációjára adta meg a választ. A «Typographia» munkás-lapnál annak idején történt pénzelkobozást védte Széll Kálmán «elvi szempontból», bár hozzátette, hogy azóta az elkobzott pénzt visszakapta a lap. Polónyi a válasz első részét igen hevesen megtámadta, hogy az elhangzott értelmezés mellett tönkretétel a magyar sajtószabadság! Széll Kálmán ezt visszautasította.

Az ülés végén Rátkey László szép, igazán költői szavakkal felhívta a kormányt kötelességére, hogy a Petőfi halálának 50 esztendő évfordulójára rendezendő ünnepségen vegyen részt.

Wlassics Gyula közölte, miniszter azonnal felelt az interpellációra és kijelentette, hogy úgy a kormány, mint az országgyűlés képviselve lesz az ünnepen, melynek rendezését a Petőfi-társaság, mint leghivatottabb faktor magára vállalta, de a kormány készséggel rendelkezésre bocsátja közreműködését is. A választ az egész Ház helyesléssel kísérte.

Legvégül Molnár János néppárti egy Jászberényben történt vallássértési ügyben interpellálta a belügyminisztert azért, mert a jászberényi régi kormánypart azon a napon, a melyen Lippich, az új főispán bevonult Jászberénybe, maskara-népünnepet rendezett, hogy a népet a főispán fogadásától elvonja. De nem e miatt interpellál. Hanem a miatt, mert ez a maskara-menet az ünnepi istentisztelet idején megjelent a templom előtt s ott sippal, dobbal, gunyos kurjongatásokkal hallatlan botrányt követett el a vallás ellen. Három utczai suhanczot számár hátára ültettek, azok derekára dióból, mogyoróból, rothadt almából olvasót kötöttek, kezükbe ugyanilyen fajta keresztet nyomtak s e suhanczok az olvasóval és keresztrel vad kurjongatások közt verték a szamarakat. A maskara-ünnep rendezésébe belefolyt a jászberényi városi hatóság. — Kész-e a botrányt megtorolni?

Ezzel az ülés egynegyed három órakor bevégeződött.

BELFÖLD.

A képviselőház gazdasági bizottsága tegnap közvetlenül az orsz. ülés után tartandó ülésre volt egybehívva, hogy több rendbeli személyi ügy elintézésén kívül a ház épületében a nyári szünidő folyamán szükséges karbantartási munkálatok ügyében intézkedjék. A bizottság tagjai közül azonban a ház elnökén kívül, a ki állásnál fogva a bizottságnak is elnöke, mindössze csak harman jelentek meg, ugymint Csávosy háznagy, Molnár Antal jegyző és előadó es Jónás Ödön biz. tag. Az ülés ennél fogva határozatképesség hiánya miatt nem volt megtartható. Az elnökség az utólagos jóváhagyásának fentartásával fogja utólagosan a szükséges tatarozások költségeit, a melynek minimális mértékre való korlátozása válik lehetővé ama körülmény folytán hogy az allandó új országház az 1901-ik év végén rendeltetésének át lesz adható.

Nyugdíjasok ismét szolgálatba lépése. A mint értesülünk, egy előfordult eset alkalmából elvi jelentőséggel kinyilatkoztatta a pénzügyminiszter, hogy a véglegesen nyugalmazott állami tisztviselők újra való kinevezetése esetén az új kinevezés szerinti fizetési osztályban az utolsó helyre sorozandók. Ezekre nézve ugyanis nem alkalmazható az ideiglenesen nyugdíjaztakat megillető az a kedvezmény, hogy a tényleges szolgálatba való visszavételük esetén ugyanazon ranghelyre sorozatnak, amelyet elfoglalnának, ha mindvégig tényleges szolgálatban álltak volna.

A magyar államvasutak elleni ítélet. Több lap a napokban azt a hírt hozta, hogy a magyar államvasutakat a törvényszék özv. Fischer Márkné kártérítési perében 30.000 frt. kártérítésre ítélte. A mint értesülünk, az ítélet csak 480 frt. évi tartásdíjat állapít meg Fischer Márknének, gyermekének pedig elért 14 éves koráig 130 frt. évi neveltetési költségét. Az ítéletet megfellebbezték.

Radó Kálmán temetése alkalmából, a mely holnap csütörtökön d. u. 4 órakor lesz Répcelakon, nagy arányokban fog megnyilvánulni az a mely ébrenlést, a melyet a nagyérdemű állampolgár elhunyt a legszelebb körökben keltett. A fővárosból tegnap számos pompás koszorút küldtek a megboldogult ravatalára, köztük a szabadelvű párt koszoruját, valamint különösen díszes koszorút az elhunytak azon politikai barátai részéről, a kik hozzá legközelebb állottak. A temetés alkalmából számos orsz. képviselő leutazik Répcelakra.

KÜLFÖLD.

Belgium.

A Brüsszelből jövő legújabb hírek szerint Belgiumban ki öröben van a forradalom. A kompromisszum-tárgyalásnak, a melyet a parlamenti pártok fegyverszünete alatt folytattak, nem volt semmiféle eredménye s kormány es ellenzék nem közeledett egymáshoz. Szombaton még békésebb hírek érkeztek, hogy a kormány hajlandónak mutatkozott az ellenzék kívánsága szerint a választó reformjavaslatok megváltoztatására. Tegnapelőtt estére azonban megfordult ismét minden, klerikális körökből híresztelték, hogy Van den Poereboom miniszterelnök a kamara keddi ülésén ki fogja jelenteni, hogy a ministerium nem enged semmit az eredeti reformjavaslatból.

Az ellenzék természetesen folytatná ekor penteken abbamaradt obstrukcióját a parlamentben s agitálását a nép közt s fokozottabb mértékben megismétlődőnek a minapi véres zavargások. Brüsszelben óriás az izgatottság arra a hírre, hogy a kormány nem akarja elejteni a választóreformot. A vasárnapi tüntetések megmutatták a kormánynak, hogy veszedelem fenyegeti s mivel ez nem használ, a nép gyűléseket tart mindenfelé az országban s fölkeléssel es forradalommal fenyegetődzik, ha a kormány nem enged. Van den Peereboom pedig a legújabb jelentések

szerint sürdön tanácskozik a tábornokokkal, be akarja hívni a tartalékosokat, koncentrálni a katonaságot s fegyverrel készülni elfojtani a zavargást. De ha a katonai hatalom valóban beleavatkozik a dologba, elkerülhetetlen lesz a forradalom.

A katonaság egy része a néppel tart s a vasárnapi tüntetés egyik legnevezetesebb jelensége volt, hogy a polgárok maguk is résztvettek a népgyűlésen s szidták a kormányt es egyikük-másikuk élette a köztársaságot. S mivel a polgárok majd mindannyian a vagyonos es elég nagy adót fizető emberek sorából kerülnek ki s nincs köztük alsó néposztályu egy sem, magatartásuk nagyfontosságú es nagyon kellemetlenül érinti a kormányt s magát a királyt is. L'pót király idáig nem határozott semmit, de a mind gyakoribbá váló kiáltás: «Éljen a köztársaság!» meg fogja győzni, hogy tovább már nem fogja halogatni a döntést. Valószínűnek látszik azonban még is, hogy a király elbocsátja kabinetjét s föl-osztatja a parlamentet, hogy megmentse az országot a biztos forradalomtól. Az egész világ ezért nagy érdeklődéssel várta a tegnapi — keddi — ülést, mert ez döntő lett volna. Mi történt azonban, most még nem bizonyos.

Franciaország.

Dreyfus hazatérése es porének revíziója nagyon lekötö a francia közvélemény figyelmét; a különböző politikai pártok, mint multban, úgy most is mindenképen akarják használni Dreyfus hazatérését a saját céljaikra. Megindult az izgatás Dreyfus mellett es ellen s a merészebb nacionálista-antisemiták még arra is vállalkoztak, hogy Rennesben az hadbírósg tagjait keresik föl s iparkodnak őket megnyerni. Quesnay de Beaurepaire, a ki tudvalevőleg egyike Dreyfus legnagyobb ellenségeinek, maga is el akart menni Rennesbe, de meggondolta a dologt s később csak hízegő hangu levelet írt Carrière alezredesnek, a hadbírósg elnökének, a melyben találkozót es kis beszélgetést kért az alezredestől. Carrière azonban udvarias levélben tudtára adta az elhatározását, hogy nem fogad Rennesben senkit, Beaurepaire kedvéért pedig nem tesz kivételt.

A francia kamara elnapolása. A lapok többsége Julius 4-re a kamara elnapolását várta.

Dreyfus magatartása. Dreyfus-tól megkérdezték, hogy sokat szenvedett-e. Mire válaszában iszonyodással így felelt:

— Az: nem is lehet megmondani.

Mégis hozzátette, hogy az a parancs, hogy bilincsbe verjék, megmentette életét, — mert oly gyöngye volt, hogy a halált megváltásnak tekintette volna. De mikor látta, hogy mily barbár módon bannak vele, hogy megtörjék lelket, megfeszítette erőit, hogy ismét felküzdje magát. Gyakran a földre rogyott a hősegtől. Több öre belehalt.

Rennesben a viharos partraszállás után láza volt, de azért diétáról nem akar hallani. A hajón is visszautasított minden orvosságot.

Labori es Camange naponta többször meglátogatják es megnyugtatták a felől, hogy Dreyfus elnöje teljesen ép.

Spanyolország. A szenátus Juli 3-ikán elfogadta az Egyesült-Államokkal kötött békeszerződést.

Dél-Amerikai államszövetség. Buenos-Ayres-i tudósítás szerint Roca elnök július közepén Uruguayba utazik, a hol a négy keleti dél-amerikai köztársaság szövetkezését fogja indítványozni, Roca állítólag Buenos-Ayresbe értekezletre akarja összehívni a négy állam elnökeit, hogy Chile elnökével Dél-Amerika fegyverkezésének leszállításáról tanácskozzanak.

Táviratok.

A porosz képviselőház elnapolása.

Berlin, jul 4. A képviselőház elintézte a petíciókat és aztán elnapolta az üléseit. A legközelebbi ülés nem lesz augusztus 14-ike előtt. Az első ülés napirendjén hír szerint nem lesz nevezetesebb tárgy.

A belgiumi zavarok.

Brüsszel jul 4. A polgárőrségen kívül az egész katonaságot konszignálták a kaszárnyákban. Az egész brüsszeli gyalog- és lovascsendőrség készenlétben áll, sőt a vidékről sok gyűlést jelentenek, a melyek nagybárányugodtan folytak. Lessinesben egy szocialista szonok nyugalomra intette a népet, de a pályaudvaron mégis kisebb rendezvargások fordultak elő és a tüntetők több ablakot beverték.

HIREK.

* **K. Tóth Kálmán felebbezése és a belügyminiszter.** A debreczeni ev. ref. ispotály évi segélyt a város 5400 frtól 4000 frtra szállította le. Ebbe nem nyugodtak bele az ev. ref. egyház, valamint K. Tóth Kálmán és társai s felebbezéssel éltek a belügyminiszterhez, a miért az 1400 frtot megvonták. A miniszter a felebbezésnek helyt adott s így került az ügy a márciusi közgyűlés elé. A közgyűlés hosszas vita után kimondotta, hogy az 1400 frtot nem vonja meg. Ezt a közgyűlési határozatot a belügyminiszter ma érkezett leiratával jóváhagyta.

* **Gyárvizsgálat Debreczenben.** Gersner Kálmán iparfelügyelő hétfőn és kedden gyár és ipartelep vizsgálatot tartott. Összesen 18 gyárat és ipartelep vizsgált meg s a tapasztalt rend és tisztaság felett meglegedését fejezte ki. Különös elismeréssel adózott a Stern testvérek kefégyárnak, melynek mintaszerű berendezése és tisztasága csaknem az egész országban páratlan.

* **Hivatal átvételek a főiskolában.** Ozoray István, a jövő tanévre megválasztott jogkari dékán a hivatalos iratoknak napokig tartó átvétele után, ma foglalta el új hivatalát. Ugy szintén a mai napon költözött be hivatalába Bagaméry Karoly, a jövő tanévre megválasztott főiskolai szenior is.

* **A házipénztárnok szabadsága.** Máthé Miklós házipénztárnok ma kezdte meg egy hónapra terjedő szabadságidejét.

* **Veszedelemes betörő.** A III-ik kerületi rendőrség történetében veszedelemes betörő hűsöl ezen a jó meleg nyári napon. Tegnap jutott a rendőrség kezei közé s valószínűleg sokáig nem szivhatja ezt az áldott jó levegőt. Története pedig az, hogy a »pavillon« lakatnyában lako tiszték már régóta tapasztalják, hogy egy és más értékesebb dolognak lába kel szobájukból. El nem tudták gondolni, ki az a becsületes ember, a ki ezeket elszállítja. A tolvaj ur különösen Marisinsky főhadnagy szobájára vetette ki a halót s nagy előszeretettel lopkodta el a főhadnagy érték tárgyait. A dolog kezdett ürhetetlen lenni, úgy hogy Marisinsky főhadnagy elhatározta, hogy meglesli a tolvajt. És ez a terv sikerült. A jeles férfi lépve ment s tegnap délután már fölön csipték. Elein'e ragadott mindent. A főhadnagy azonban elkísértette Varga-utcai lakására, itt úgy ő, mint az allásadónéjat vallatni kezdtek. A vallatás folyamán kiderült, hogy a tolvaj Vid a István faczér lakatoslegény ki sportszerűen üzi a tolvajlást s így meglehetősen jövedelme van. A lopott dolgok eladásáról azonban hallani sem akart. A rendőrség ekkor hazakutatót tartott, — a fénys redmény nyel járt. A szoba különböző részeiben találtak egy köves aranygyűrűt M. monogrammal. Ez a fő-

hadnagy tulajdona. Egy ezüst órát két lánczsal, egy férfi és egy női óralánczot, egy tíz frtos papírpénzt 11 db. koronát s nehány 10 fillérest. A fiókban volt egy ezüst óráról szóló zálogcédula, 2 darab álkulcs és egy lyukasztó vas. Szóval egész betörő felszerelése volt. A vizsgálat befejezése után átkisérük a kir. törvényszék fogházába, az ügyészség pedig betöréses lopas miatt fog vádat emelni ellene.

* **Panasz a rendőrség ellen.** Nem nevezzük meg sem a rendőrségi tisztviselőt, aki a panaszra tárgyat szolgáltatott, sem a hivatalt, ahol lefolyt, csak az eseményt, mert sokkal nagyobb tisztelettel viseltetünk a rendőrség iránt, mint sem személy vagy hivatal megnevezésével személyes élt adjunk a panasznak. Az érdekelt az eseményből ugyanis felismeri önmagát és eljárásának helytelen voltát. Egy városi adófizető kereskedő bizonyos ügyekben elintézetést keresve, Hétfőn d. u. 4 órakor szakadó esőben jelent meg egy kerületi rendőrkapitányság hivatalos helyiségében s várakozott, amíg az előtte kihallgatáson levő személylyel a rendőrségi tiszt végzett s ekkor a varó szobából belépett ügynek felvétele végett — az intéző tiszt elébe. A tiszt egész tisztességgel leültette s felszólította ügye előadására, megrendelte alantásának az ügy felvételét. De ugyanakkor óráját megnézte s mivel az idő 5 órához közel — három negyed 5-re — volt, letiltotta alantását az ügy felvételétől s a kérelmezőt me-reven máskor való eljövételre utasította. A kereskedő kérte a tisztet, hogy tekintve miszerint üzletében egymaga van s az ismét eljövetel reá nézve nagy hátránnyal jár, a kü-önben sok időt úgy sem kívánó ügyet halasztás nélküli vegye fel. Ekkor a rendőrtiszt a rendőrséghez egészen illetlen — istenek áromló ki fejezésekköz utasította el a panaszost, aki sérelmével aztán a főkapitány helyetteshez fordult, de a kitől bár békésen és türelemmel ihallgattott, orvoslást ama rendőrtiszt ellenében nem nyert, mert a főkapitány, aki elintézhethé az ügyet — távol van. Eltekintve attól, hogy a főkapitány távollétében az ő helyettese talán annak a joghatályával és kötelezettségével bir akit helyettesít: csak azt kérjük, hogy az a modor, a melyet ama rendőrtiszt, — az ügye elintézésében a rendőrséget tisztelettel és bizalommal megkereső iránt használt, a rendőrségi modornak hivatalos tartozék-e s ha az ügy felvételét öt óra betelése előtt elhalasztani s azt, aki már egy óra óta várakozik, csakugyan elutasítani kell: nem lehet-e azt tisztességesebb és botrányosabb nem okozó modorban tenni?.. Ama rendőrtisztnak ez a modora — áltólag — nem ismeretlen, tehát nem kellene e komolyan figyelmeztetni arra, hogy a rendőrség szolid és erkölcsi tartalmu intézmény és hogy nem a közönség van a rendőrségért, hanem a rendőrség a közönségért, s a rendőrség működése sikerét s az iránta való szükséges és köteles tiszteletet, nagyban elősegíti a jó bánásmód?

* **Nyári szünet a kollegiumi olvasó teremben.** A kollegiumi nyilvános olvasó termet, melyet a város közönsége is szokott használni, tekintettel a két hónapos szünetre szeptemberig bezárták. Megnyitása az új iskolai év elején lesz.

* **Andaházy Szilágyi Mihály alapítványi helye.** A soproni honvéd főreáliskolába boldog emlékü Andaházy Szilágyi

Mihály féle alapítványra a városi tanács által első sorban Máthé Miklós házipénztárnok fia, Mihály lett felvéve. A honvédelmi miniszter most értesítette a várost, hogy Máthé Mihálynak aug. 28-án kell felvételi vizsgára jelentkezni. Ha ezt nem állná ki, úgy a második helyen felvett ifjú Márk Dániel fog felvételi vizsgát tenni.

* **Névmagyarosító főtörzsorvos.** Dr. Lemberger Rudolf a debreczeni 3-ik honvéd gyalogezred főtörzsorvosa nevét a mai napon belügyminiszteri engedéllyel Lengyelre magyarosította.

* **Ezer székely cselédleány.** Az a mozgalom, mely a székely cselédek ügyében országosan megindult, Debreczenben is visszhangra talált. De nemcsak Debreczenben, hanem az ország legtávolabbi részeiben is lehet sednek a mozgalomért s mint nekünk jelenik László Gyula, a maros-vásárhelyi iparkamara titkára ezer székely lány számára talált alkalmazást csupa magyar családnál. László érdekes ismeretést ad a cselédhelyezés hazafias föladataról.

— Tíz nap alatt, ugymond, százhusz levelet kaptam, a melyekben ezernél több székely lányt kérnek. Számos négyesület vállalkozik közvetítésre. Egy dunaföldvári uriember a lányok után el is küdene onnan valakit. Egy felvidéki asszony a miatt panaszkodik, hogy magyar cselédek nem kapnak s gyermekek jobban beszélnek tótul. Banáti asszonyok oda athelyeztet magyar hivatalnokok nej-i is a sváb leányokra panaszkodnak. akikkel még beszélni sem tudnak.

Pozsonyban nincs cseléd, mert a lányok Bécsbe mennek. Egy délvidéki cselédközvetítő följajánlja szolgálatát és hazafias missziót ígér teljesíteni azáltal, hogy a székely leányokat német vidékre viszi, hogy ott magyárosítsanak, a sváb leányokat pedig magyar vidékre adják, hogy azok megmagyarosodjanak. Horvátországban magyar vasuti hivatalnokok kapnak erősen a székely leányok után. A legkecségtetőbb ígéreket teszik mindenfelől. Számos jelentkező saját családtagjának fogja tekinteni a székely leányt és több urias szonyférjhez is adja. ha 4-6 évig egy buzamban nála szolgál. Egy Mező-Bándról a Dunántúira származott uriember büszkén hivatkozik arra, hogy ő is székely és 1844-be a marosvásárhelyi kir. táblán vizsgázott. Udvaraba fercicseledekét kér. Egy uri asszony a Székelyföldre jött fürdőzni csak azért, — hogy inno személyesen választhasson magának alkalmas székely cselédek.

* **Elitelt katonagyilkos.** A Széchenyi utczai honvéd kaszárnyában történt a tragikus eset. Esős idő volt s az ujoncok a kaszárnya tagas termében gyűtek össze lögyakorlatra. Az oktató altiszt körbe állította őket s karabélyból vezényszóra kellett kilőni a fadugaszos gyakorlati töltényeket. Kis Lajos szakasz vezető vezényszavára céloztak, azután löttek. A Szabó Lajos közhuszár karabélyja hatalmasabban szólt, mint a többi tartsáé, s sürű füst felhő töltötte be a szobát s nyomban a lövés után fájdas hangú horgés hangzott fel. Baj történt! Kialtottak s a füstfelhő oszlása után látták, hogy Kozma S. bajársuk vérbe borítottan vonaglik a padlózatán. — Azután mindjárt konstataáltak, hogy a Szabó Lajos karabélyában eles töltés volt s lövés után az furódott a szerencsétlen katoná fejébe Kozma Sándor rövid vonaglás után meghalt, a hadbírság pedig vizsgálatot indított és Szabó Lajos közhuszart letartóztatta. Egy hónapi vizsgálat után hirdette ki a hadbírság az ítéletet. A katonai törvényszék Szabó Lajos közhuszart négyhónapi fogház büntetésre ítélte, amelybe egy hónapi vizsgálati fogsgot betudott. Szabó Lajos közhuszár büntetését a budapesti kerületi katonai fogházban töltte el.

* **Kinevezés.** A debreczeni kir. tábla elnöke Maikercz János nyíregyházi lakos végzett joghallgatót a depr. itelő tábla kerületében segélydíjas joggyakornokká kinevezte.

* Közigazgatási bizottsági ülés. Hajdúmegeye közigazgatási bizottsága gróf Degegnfeld József főispán elnöklété alatt ma délután ülést tart. Az ülésen a szakreferensek teszik meg jelentéseiket a megye múlt havi állapotáról.

* Új iparfelügyelő. Az ipar és kereskedelmügyi miniszter Réthy Menotti iparfelügyelőt, ki mint sportsmann is országjárta is ismeretes Debreczenből Szegedre helyezte át. Helyette a szegedi iparfelügyelő Gerszter Kálmán vette át a debreczeni iparfelügyelőségét, ki hivatalos működését e hó elsején megkezdte. A kereskedelmügyi miniszter ugyan csak a debreczeni iparfelügyelőséghez segéd iparfelügyelőül Harkányi Józsefet nevezte ki. Ő tölti be Debreczenben először ezt az állást, melyet a keresk. miniszter most létesített.

* Kereskedők és korcsmárosok. Elsejével kötelezően életbelépett a kereskedelemügyi miniszter azon rendelete, melyben a korcsmákban és egyáltalán olyan helyeken, hol italokat kimernek, az üvegnek a mérték-hitelesítő koronás belyegjével kell ellátva lenni. Most pedig az ellenőrző közegek sorra járják mindazokat a helyeket, hol italokat kimernek és felülvizsgálják, mennyiben tettek eleget a rendeletek. Ezen kívül sorba vizsgálják a kereskedők súly- és hőszármértékeit is.

* Zászlófelavatási ünnepély. A kabai önk. tüzoltó egyesület 10 éves fennállásának örömeire 1899. évi júl. hó 9-én zászlófelavatást ünnepélyt tart. Ugyancsak ezen a napon a nagyvendéglőben zárkörű táncvigalmat is rendez. Belépti-díj: Szénelyenként 2 kor., családjegy 5 kor. Kezdeté 8 órakor. A felavatási ünnepély sorrendje a következő: Ünnepélyes istentisztelet reggel fel 9 órakor. A zászlóavató ünnepély kezdete fel 11 órakor. A zászlófelavató beszédet tartja Davidházy J. esperes. A zászlószegek beverése. A 10 és 5 éves szolgálati érdemek kiosztása. Diszfelvonulás. Közébed. Este táncvigalom.

* Művész estélyek. Lányi Géza czimbalomművész, Frigyes főherceg Izabella és Maria Anna főhercegnők czimbalomtanára 14 tagból álló énekársulatával ma Julus 5-én és a következő napokon az „Angol-Királynő” nyári helyiségében hangversenyt rendez. Lányi és társulata nem afféle orfumi trupp, hanem a „Nepszínház” „Magyar színház” és „Vigszínház” tagjaiból van szervezve, mind megannyi jó és széphanu énekes a magyar népdal-irodalom legremekbabeit fogják előadni, a mely előadásokra a n. e. közönségnek fi gyelmét felhívjuk.

* Egy miniszter aggodalmi az ebek miatt. A belügyminiszterek nagy aggodalmi tamadtak. Megkérdezte ugyanis külön kegyteljes leiratban a debreczeni hatóságot, hogy az ebeknek Nagy-Britanniába való szállítását szabályozó miniszteri rendelet a szak közegekkel közöltetett-e? — Lam, micsoda aggodalmas urak azok a miniszter urak, ha az ebeknek Britanniába való szállításáról van szó, de micsoda aggodalmasak! Bezzeg a leányvásár szabályozás aggodalmas ellenőrzés nélkül folyik Romániába, Szerbiába, az egész Kelet büntetéskeibe. E tekintetben aggodalmaskodna inkább a miniszter ur, hol magyarfaj emberekről, nem pedig fajkutyákról van szó.

* Darányi miniszter és a gazdák. A bekésmegyei gazdasági egyesület — mint csabai levelezőnk veünk tudatja — feliratban mond köszönetet Darányi Ignác földm. miniszternek, hogy intervenált Fejerváry Géza br. honv. miniszterrel a mezei munkásoknak a nagyobb mezei munkák idején a hadi szolgálatba be nem hívás érdekében.

* Elpáholtt bálkirályné. Hriczkovics Ilona ismert alak a levele-i bálteremben, a hol poffal szokták elintézni a felmerült nézeteltéréseket. Olyan előtáncosféle, a ki a debreczeni baka kárjai között úgy ropogtatja a csárdást, mint lejt a német fuvézzerrel a

tipogót: szóval az oldalfegyveres legénység kedvence. Tegnap este czivilvel fogódzott, de még is járta. Ugy éjfel után két óra tájban volt már az idő, mikor polgári lovagjának a karján hazafé tartott Hriczkovics Ilona. És kaczerkodott is, dülöngözött is, mert a fejébe szállt az elfogyasztott töméntelen sok szesz ital. Ekkor értek a sötét Csemete-utczába a hol szembe jött velük egy Karnis József nevű fiatal ember, Ilona nemcsak kaczerkodni kezdett az idegennel, hanem vastagabb tréfákat is megengedett magának, a mit nem akart megértani Karnis József s úgy elagyabugyálta Ilona lányasszonyt, hogy ma reggel a kórházba szállították.

* Szász gazdák Aradon. A zöld-szász fiskálisok és egyéb stréberek csinálják Brassóban az arczátlan magyar ellenes politikát, azonközben pedig az egyszerű csöndes szász gazdák eljönnek a hegyek közül az alföldre, megtanulni a magyartól, hogyan kell gazdálkodni. Az idén ugyanis folytatták a kisgazdák a mezőhegyesi tanulmányutakat s tegnap délelőlt az erdélyi vonattal Aradra érkezett a szászok 70 tagu csoportja. — A szászok előbb a vágongyárat tekintették meg, majd ebéd után megkerülték a vértanúk szobrának rászó atáj is, — aztán továbbá utaztak Mezőhegyes fele.

* Hazafias műkedvelő előadás. Az oratóriumi emléktábla költségeinek fedezésére szombaton és vasárnap műkedvelő előadás lesz. — Színrekerül „Liliomfi” Szigligeti Ede énekes vígjátéka. A szereposztás következő: Szilvay profesor — ifj. Sallay Mihály. Camilla nevelőnő — Kovacs Rózsika. Mariska, növendéke — Tóth Erzsike. Liliomfi — Takács Endre. Szellemfi (vándor színész) Nagy Lajos. Schwarz pesti fogadós — Iklódy János. Adolf, fia — Weisz Lajos. Kányay, telenki fogadós — Tóth Imre. Erzsike, leánya — Schnell Erzsike. Gyuri, pincer — ifj. Szél István. Szolgáló, Kányamál — Nagy J. Szomszéd asszony — Tóth Juliska. Uracs — Kovács Lajos. A darabot ifj. Püspöki Imre rendezi. A díszleteket Boránd Gy. fogja felállítani. Előadás után tánc.

* A kolozsvári egyetemi kör University Extension bizottsága vasárnap d. u. népszerű előadást tartott Kolozs megye Inaktelke községében. Felolvastak: Gergely György, Ditrői Nándor és Parádi Ferencz dr. A bizottság a nyár folyamán minden vasárnap más-más községben fog előadást tartani és pedig az Emke segítségével, a mely a költségeket magára vállalta.

* Köszönetnyilvánítás. Felejtethetetlen és áldott emlékü ferjem elhunya alkalmából előjáróinak, kartársainak, az 1848—49-ki honvédegyeletnek, jó barátainak és ismerőseinek, kik a megboldogult végtisztességételen megjelentek s ez által mérhetlen fájdalommat enyhíteni szivesek voltak, ez uton mondok hálas köszönetet. Debreczen, 1899 júl. 4-én. özv. Lévy Lajosné.

Színésziskola Debreczenben.

Debreczen, július 5.

Hát ez meg micsoda — fogja nem egy ember kérdezni, a ki cikkem címét elolvassa? Nincs nekünk elég iskolánk Debreczenben még a színészeknek is állítsunk fel egyet?

De a ki a művészet, az irodalom, szóval a kultura iránt kissé melegebben érdeklődik a köznapie emberekkel, bizonyára érdeklődni fog az iránt, az új intézet iránt, mely jelen cikkemnek címe, s kíváncsian fogja kérdezni, vajjon ilyen intézet existálhat-e Debreczenben, elegendő intelligensé ahhoz a város, hogy ez létesüljön, és esetleg évek hosszú során át fennmaradjon? Erre vona közöleg a következőkben adom meg a feleletet:

Tapasztalható az, hogy a színművészet iránt különösen 5—6 év óta nagy érdeklődés viseltetik az egész ország. Nemcsak a főváros, de a vidéki lapok is nagy gondot fordítanak színház rovatjukra, mert tudják, hogy azt utolsó sorig elolvassa a nagy közönség. Ha ez néha színész kutszsa formalódk is át

nem baj. A színészet Magyarországon még ma is hazafiasmisziót van hivatva teljesíteni, épp ezért a becézgetés is megbocsátható.

Örömmel tapasztalhatjuk, hogy az utóbbi időben a kormány a vidéki színészetet anyagi támogatásban részesíti. Annak az intézetnek fentartására, pedig, mely a fiatal színész generációt nevelte és nevelni fogja ezeket aldoz.

Képes-e azonban ez az intézet, az országos színiakadémia, azoknak a várakozásoknak megfelelni, melyeket hozzá a közvélemény fűz. Nem az intézetben, nem a tanári karon áll, hogy — nem! Színész az lesz, kiben meg van az isteni szikra, ki hajlamot érez magában arra, hogy tud alkotni, teremteni, tud könnyet csinálni ki szemekből, és tud kaczagtatni.

Hány meg hány olyan ifju van, ki rendelkezik azokkal a képességekkel, melyek valakit a színipályára predestinálnak, de mily kevés azoknak a száma, kik meg mernek küzdeni az elettel, szembe mernek szállani annak nyomorúságaival, elég erősek ahhoz, hogy nélkülözve, koplalva végezzék be tanulmányait, csak azért, hogy később szolgái legyenek a közönségnek.

— Nagyon kevés!
A vidéket, mely hivatva van importálni a központba az ilyen csiszolatlan gyémántokat, visszatartja ez a nehéz szó „megelhetés”. Inkább engedi elkallódni a tehetségét sok-sok ember, de nem megy a biztos nyomorba, mely az elzülles felé vezet.

Ezen nehéz dolgon volna hivatva segíteni az a színész iskola, melyet a debreczeni színtársulat tagjai terveznek, s melynek eszméjét szíves örömmel üdvözli, ugy a művészet szerető nagyközönség, mint az egész debreczeni sajtó. Debreczen város nap-nap után halad és fejlődik. Kulturája folytonosan erősödik. Így a város szinte követeli oly intézménynek létesítését, melyben az ifjabb nemzedék hajlamát követve képezhesse magát jövőnd életpályájára.

Ezt fontolta meg Szacsva y Sándor és Karc s Imre, midőn a színésziskola felállítását elhatározták. Mint szakemberek legjobban tudják, hogy a főváros iskolája a vidék számára még ma is kissé messze van, míg ez a jó, kellemes magyar város vonzerőt fog képezni igen sok olyan ifjuban, kiben meg van a tehetség, s a ki talán szebbnél szebb diadalokat fog aratni a magyar színpadon.

Milyen lesz a színésziskola?

Az első két évben természetesen küzdenie kell a kezdet nehezégsével. A tanév különben október hónappan kezdődik. Megallapodás szerint bizonyos előképzettség és intelgencia kívánatik még a felvételhez. Külön lesz a drámai, külön az énekszak. A drámai osztály vezetője Szacsva y Sándor egyike a legműveltebb magyar színészeknek, ki egész életét elkötöztette szenteltet e pályának. A drámai elméleteket, szavaltat, szóval az előadó művészethez tartozó dolgokat ő fogja tanítani. Az esztetikai dolgok előadására ket jeles tanár van szerződötve, kiknek neve legendó garancia az oktatás helyességét illetőleg.

Az ének osztály vezetése Karc s Imre kezében lesz, kinek alapos zenei képzettségét ismeri mindenki. Bécsben vegezte a konservatóriumot, s mint tenoristá megtanulta azt, hogy kell helyesen tanulni és tanítani. Mellette természetesen városunk legjelesebb énektanárai és tanárnői fognak működni.

A színész iskola színházunk igazgatójának Komjáthy Jánosnak támogatása mellett fog működni. A növendékek, hogy megszokják a színpadot, mint a pesti országos és magan színi iskolák növendékei, egy-egy nagyobb személyzetet igénylő történelmi darabnal, operánal vagy operetténal a színpadon is szerepelni fognak. Csoportonként mennek azután a színházba minden olyan előadásra, melynek végighaligatása izlésöket, esztetikai érzésüket fejleszt. Tanulmányaikról minden felévben nyilvános vizsgát fognak tenni a színházban. Felvétetnek ezenkívül a színi iskolába oly debreczeni és vidéki intel-

lignos családok gyermekei, kik akár szavalásban, szónoklásban, akár pedig a saloniás társalgásban akarják magokat tökéletesíteni. Szóval tanítani fogja az iskola azt is, a mire minden művelt embernek szüksége van a társaságokban.

Kardalos iskola.

A színésziskolával párhuzamban kardalos iskolát is szervez Szacsavay és Karacs. Ez a maga nemében első lesz az országban, s már előre is nagy fontosságot tulajdonítunk neki.

A színház igazgatók ezideig kénytelenek voltak készületlen karénekeseket felvenni. Ez a kardalos iskola megszünteti azt a bajt, s ha nem is perfekt, de mégis gyakorlott énekeseket és énekesnőket fog az igazgatók rendelkezésére bocsátani.

Hogy ez milyen előnyös, azt nagyon jól tudják a színigazgatók, kik egy-két gyakorlatlan karénekes kedvéért az ensemblével kénytelenek sok időt eltékozolni.

Az elmondottakból meggyőződhetünk bárki, hogy a tervbe vett iskolának Debreczenben megvan a lételeménye. Csak kitartás s a zsege növény terebélyes fává fog növekedni.

En hiszem, hogy Szacsavay és Karacs fáradozásának eredménye lesz, iskolája nemcsak az ő, de a debreczeni színház tekintélyét is növelni fogja.

Addig is még egy másik cikkemben bővebben — ismertetem az iskola szervezetét, tanrendjét és szabályait, előmunkálataiknak sok sikert és eredményt kívánok.

Körözi.

Meggyanusított önkéntes.

— Saját tudósítónktól. —

Nagyvárad, jul. 5.

Egy agyafurt oláh paraszt fölött hozott ítéletet a nagyvárad, királyi törvényszék szüneti tanácsa. A szumályos svihak úgy akart pénzhez jutni, hogy egy honvédönkéntest lopással gyanúsított, arra számítva, hogy a fiatal ember — ki katonatiszt akar lenni — kerüljön fogja a botrányt s pár bankóval elhaltatja.

Vagaszki István a neve a falusi Somoskeőynek. Napszamba szokott dolgozni, de gyakran tesz kirándulásokat a legelterjedtebb fajta családok mezejére. Többször volt bűntette is.

A múlt esztendőben a tasnádi vásárról igyekezett hazafelé. Egy garasa sem volt az öregnek, hát komponált szépen egy kis mesét. Hogy ő k t tehenet vett s hajtotta azokat a vásárról Egy pohár borra betért egy kocsmába s azatt elhajtottak a teheneit. Persze ebből egy szó sem volt igaz.

Vagaszki szétborzolta a haját s nagy felháborodással rontott be Füfőp Vilmos tekintélye gazdálkodónak az országutól pár száz lépésre eső 'anyájára'.

— Adják ide a tehenemet, a tehenemet — kiáltotta dühösen már a kapuban.

Az udvaron csak a bérő önkéntes fia volt aki szabadságidejét töltötte a szülei háznál. Az önkéntes csendésítői igyekezett a parasztot s mondta neki hogy ők nem látták az ő tehenét.

— Az nem igaz, — ordított a paraszt.

— Itt ne gorombáskodjék, — mondta az önkéntes — azt nem tűröm. A tehenek nincsenek itt.

Dulva-fulva hagyta ott a tanyát Vagaszki de nemsokára ismét visszatért és reklímálta a jószágát.

— Takarodjék el innen, mert kilöktem a beresekkel.

Vagaszki erre a főszolgabíróhoz ment s bepanaszolta az önkéntest, hogy az ellopta kétszázhatvan két forintját. A csendőrségnél előadta ezt s megindította a nyomozást. Persze a honvédönkéntes ártatlansága csakhamar kiderült. Négy tanu igazolta, hogy Vagaszkinál a kérdéses napon egy krajczár sem volt. Panaszkodott is nekik s kért tőlük pénzt kölcsön.

A meghurczolt cs. lád feljelentette azután Vagaszkit. A tegnapi végtárgyaláson amelyre az önkéntes káplár állomáshelyéről Budapest-ről jött le, — Papp Aurél dr. kir. alügyész rövid vádbeszébe után hamis vád vétsége miatt négy havi börtönrre ítélték a furfangos parasztot.

Az ügyész megfélebberte az ítéletet.

Nyári Káté.

Irta: Szomaházy István.

I. Az utazásról.

1. §. Aki másfél órával a vasut indulása előtt már lázasan kapkod a poggyásza után, az rendesen lekésik a vonatról. Okos ember, ha a huszonnégy évet túlhaladta, akkor is megőrzi a biggadságát, amikor legyottra, vagy egy százezer-forintos örökség felvételére utazik.

2. §. Ha az ember vasuton ül, nem okvetetlen szükséges, hogy a pályaház automatái összes holmijait megvásárolja. Sőt a híres utazók közt állítólag olyanok is akadnak, akik nem méretik meg magukat az automata-mérleggel.

3. §. A komoly férfiú a menetrend lapjaiból keresi ki a gyorsvonal indulási idejét s nem zaklatja a szegény portást mindenféle haszontalan kérdéssel.

4. §. Senkisémmel vádol bennünket n ivitással azért, hogy a pályaház magányos hölgyei felé elvből nem csiptetünk a szemünkkel.

5. §. A koffert nem szokás az ülésre tenni s a hölgyek elől nem szokás elfoglalni azokat az üléseket, melyek a menet irányában vannak elhelyezve.

6. §. Ha egy nő magányosan utazik, még nem okvetlen bizonyos, hogy becses ismerettségünket óhajítja.

7. §. Bemutatkozni vasuton senkinek sem illik.

8. §. Ha az ember valakivel szóba áll, nem életszükség, hogy előkelőségét és uri mivoltát fitogtassa. Az a mondas is, hogy velem szakasztottan ilyen eset történt, már értékét veszítette a harmincz éves káboru idején. A hazudozás akkor se gentleman-vonás, ha az ember ismeretlen egyéneknek hazudik.

9. §. Kártyázni a vasuti ismerősökkel nem szokás, nem csupán azért, mert az ember hamisjátékosok kezébe kerülhet, hanem azért is, mert őt magát is esetleg hamisjátékosoknak nézhetik.

10. §. Sobase kérdezd az utitársadtól, hogy hova utazik, mert ő magától is megmondja, ha neki úgy tetszik. Egyáltalában minél kevesebb mondatot konstruálj meg kérdező formában.

11. §. A galérját intelligens ember sohase veti le napközben a vasuti kocsiban. Ha az időjárás melegebb is valamivel a szibériai klímánál, mindég enyhét ad némiképp az a tudat, hogy a fogfájás pl. még sokkal kellemetlenebb mulatság.

12. §. 50 évesnél idősebb anekdotákat csak 700 kilométernyinél hosszabb utak alkalmával szabad előadni az utitársaknak. Elvégre minden lovagias férfit diszkreációra kötelez az a tudat, hogy utitársaik a robogó vonatról nem ugorhatnak le bizonyos veszedelem nélkül.

13. §. Ha az ember Budapestről Rákosszentmihályra utazik, nem éppen szükséges, hogy utazó ruhát, utazó cipőt, utazó sikkat viseljen.

14. §. Ismeretlenekről utazás közben soha sem szabad rosszakat vagy pletykákat mesélni. A világtörténet számtalan pofonjának az a tény képezte a szülőanyját, hogy a megragalmazott ismeretlen ott szivarozott inkognitó a kupé sarkában.

15. §. Okos ember utközben is épp annyiszor ékezik, mintha otthon volna a családi tüzhely melegénél. — Két reggeli és 6 uzsonna a legrugalmasabb gyomornak is sok. Ha a vonat 5 percig megáll valahol, ez nem csupán abból az okból történik, hogy az uta-

sok bécsi kolbászt, vagy kaviáros zsemlyét egyenek.

16. §. Sok híres gyomorkatarust okozott már az a gyerekes izgalom, a melylyel a tapasztalatlanabb utasok a vasuti éttermekben az ebédjüket bekapják. A nagy sietség többnyire oktalan dolog; a vasuti igazgatóság, mely a megállásokat intézi, mindig hagy az utasoknak annyi időt, hogy az ebédjükkel kényelmesen végezhesenek.

17. §. Ha az étkező kocsiban table d'hote-hoz ülünk, nem illik az összes ideit zöld borsót vagy az összes burgonya piréet a tányérunkra szedni. Az önzés ugyanis, mint Szvorényi József oly szépen mondja, föltöbb alantas tulajdonság.

18. §. A pincért nem illik számárnak mondani azért, hogy a 40 utas közül nem épp nekünk hozza először az erdélyi leánykát. Előtte, aki nem szubjektív önünkkel gondolkodik, mi se vagyunk érdemesebb vendégek, mint a vagon többi utasa.

CSARNOK.

Beatrice Cenci.

(1599.)

— Történelmi vázlat. —

Dr. Kacziány Gézától.

Folytatás és vége.

Most már Cenci egész családját elfogták: Két fia volt már mindössze, Giacomo és Bernardo s a két nő, neje és leánya. A banditát szembesítették Beatriceszal, kinek anyagi szépsége és szilárd állhatossága oly annyira megindítak a kispadra feszített Marziót, hogy ez visszavonta előbbi vallomásait és Beatricet s családja többi tagjait teljesen ártatlannak mondotta, minden kizsákoskodás alkalmazása dacára is. Már-már úgy látszott hogy nem jutnak az inquisitorok eredményre azonban Olimpio egyik gyilkosának elfogatása és terhelő vallomása, valamint Monsignore Guerra elmenekülése elegendő gyanúkat adott arra, hogy a Cenci-család minden tagját alávessek a torturának. A két fiú, Giacomo és Bernardo hamar tett vallomást, hasonlólag a kövér és elkényeztetett testü Lucretia is, — azonban Beatriceböl a legiszonyabb kínzások se bírtak bűnvallomást kicsikarni. — E husz éves, liliumtestü leányban óriás lélekerő volt, mely akkor se tört meg, midőn aranyhaját csigara tekerték s anóál fogva vonták őt a magasba, ugyanakkor lábaihoz kötelet kötve s ezzel a földhöz erősítve. A gyöngéd test minden ize ropogott, majd kétfelé szakadt, de ajkait egyetlen a uló szó nem hagyta el. — Csak midőn testvérei megindítólag esdekeltek, hogy valljon s kímélje meg mindnyájukat a további kínzattól, határozta magát a vallomás megtételére. „Hát mindnyájan meg akartok halni s családunkat gyaláztatba és romlásba akarjátok dönteni? — kérdezte testvérettől. »Ez helytelen, de ha ti ezt akarjátok, — legyen.« S e szavak után teljes vallomást tett.

Midőn Beatrice vallomását a pápa elé terjeszték, az azt parancsolta, hogy a Cenciket lófarkra kötözve hurczolják meg Róma utcáin s »után fejezzék le őket. Nehányi bíbornok és fejedelem azonban közbe veté magát s kieszközölte, hogy a bűnösök ügyét ügyvédek képviselhessek s ezek védelme hadd terjesztessék a pápa elé. Róma leghíresebb jogtudósai vállalták magukra a Cencik védelmét s különösen Farinacci védelme oly kitűnő volt, hogy már a pápa meg akart kegyelmezni a bűnösöknek, midőn a véletlen közbelépett.

Egy Paolo Santa Croce nevű fiatal ember ép ekkor ölte meg tulajdon edes anyját s a büntény végrehajtása után elmenekült Rómából. Az anyagyilkost utól nem érhetvén az igazság keze, VIII. Kelemen pápa elrendelte, hogy az anyagyilkos Cencik lakoljansk, elrettentő példaadásul. — Ezért 1590. május

10 én Róma kormányzójához, Monsignore Ferrante Tavernához intézett leiratában az aláírt halálos ítéleteket leküldte s azok végrehajtását megparancsolta. A kormányzó a bíróságot értesíté a dolgok állásáról s erre a kivégzésre a kellő előkészületeket is megtevé.

Ennek hírére a Cencik előkelő rokonsága és számos nemes a pápához sietett könyörögni, Szent Péter utóda azonban elzárta fülét az esedeklések elől. Még csak annyi kegyelmet sem akart gyakorolni, hogy a kivégzés ne legyen nyilvános, — hisz célja az elrettentés volt s ezt csak a leg agyobb nyilvánosság útján lehetett elérni. Sok esedeklésre végre megkegyelmezett a teljesen ártatlan ifju Bernardonak, de büntetésül azt szabta rá, hogy a vérpádon kell lennie, míg anyját és testvéreit kivégezik. Giacomo számára pedig azon kegyelmet adta meg, hogy előbb kalapáccsal agyonütik s csak aztán négyeli fel a hóhér. Krisztus helytartójának kegyelmi forrása ezzel bezárult, Lucretia és Beatrice semmi enyhítést nem nyert.

III.

Egy új pápa koronázása nem csalt anyyi nézőt az utcákra, mint a mennyt a Cencik kivégzése látott 1599. május 11-én, egy szombati napon, melynek hajnali 5 óráján a halálos ítélet meghallgatására felkölték a nyugodtan alvó Cenciket. Beatricét csak ekkor hagyta el nyugalma: jajveszékésbe és panaszkodba tört ki: »Oh én istenem, hogy lehet az, hogy ily hirtelen meg kelljen halnom.« Lucretiát már előbb értesíték a pápa elhatározásáról s ezért ő nyugodtabb volt, sőt leányát is csakhamar lecsillapítá. Együtt mentek a kápolnába imádkozni s azután végintézkedéseiket tették meg egy közjegyző előtt. Beatrice a Sacre S. immate-szerzetnek 15,000 koronát hagyományozott, a kelengyéjeért járó összeget pedig Róma 50 leánya kiházasítására hagyta. Maga és anyja számára a kivégzéskor viselendő apácza-ruha szabáru öltönyt rendelt s ezután imádkozással, zoltár- és litánia-énekkel töltte el hátralevő óráit. Midőn a megrendelt ruhák megérkeztek, Beatrice felöltöztette anyját és végbucsut vett tőle.

A kivégzési menében résztvevő irgalmas barátok megérkeztek, az elítéltek is lejöttek midőn az egyik erkélyről egy virágcserep az egyik barát fejére esett és azt súlyosan megsértette. Roppant zavar támadt erre, de aztán néhány ember letaposása aran elcsendesült az. A menet megindult s fel Rómát körülkerítve, végre a Corte Savella elé érkezett, ahol a vérpád állott. Fekete gyapju ruhájában, hosszú fekete fatyollal fejen lépkedett Lucretia, mellette pedig könnyű fekete selyemben, szintén elfátyolozva, alómló aranyhaja és ragyogó ifjúsága teljes pompájában a szép Beatrice, finom kezei bilincsek helyett a ruháját összefogó selyem-inórral összekötve, ugy azonban, hogy azokat szabadon használhatta s verejtékét törülgette kendőjével folytonosan.

A fiatal Bernardora skarlát-köpenyt adott és a vérpádra vezették, hogy a kivégzéseket végignézze. A szerencsétlen azonban elájult s csak nagy bajjal birták életre hozni. Lucretia lépett először a vérpádra: testessége miatt alig lehetett úgy elhelyezni, hogy a hóhér biztosan sujhasson nyakára. Midőn ruháját megnyitották és még mindig szép fehér nyakát a kíváncsi tömeg meglátta, melyen elpirult s lehajtva fejét, hangosan imádkozni kezdett. A »Miserere mei, Deus« kezdetű imádságnak »et secundum multitudinem« szavainál sujtott le a bárd és választá el Cenci Francesco boldogtalan hitvesének fejét törzsetől. A hóhér a lecsapott fejet felmutatta a tömegnek, a szegény nő halálfejen szelid mosoly és nyugalom lebegett.

A vérpádot rendbe hozták, az elájult Bernardot föléleszték. Ekkor egy erkély leszákad, néhány ember halálosan megsérült s kettő még az éjjel belehalt a szenvedett sérülésekbe. Beatrice, ki addig a kápolnában volt, hallotta a szörnyű zajt s kérdezte könyezetől, meghalt-e már anyja. Midőn tudtul adták, hogy anyja nyugodtan fogadta a halálos csapást, imáját e szavakkal folytatá:

— Örök halát adok néked, kegyes Megváltóm, hogy anyám nyugodt halála által irántam érzett irgalmasságnak tanujelét adad.

A vérpádra lépett s az Üdvözítőhöz intézett rövid imája után fejét a fatörzsre hajtá, a »De profundis« zoltárt kezdven mondani. Midőn a »fiant aures tuae« szavakat mondta, suhant meg a pallos és — »letépetett az istennek remekje.« A hóhér felmutatta a mélyen elpirult fejet a tömegnek, de midőn a koporsóba akarta tenni az élettelen test mellé, kicsuszott kezéből a fej s a vérpádra esvén, sok vér folyt ki belőle. A boldogtalan Bernardo már ekkor ismét elájulván, egyideig sehogyssem volt felelésthető, mi miatt bátyja kivégzése egy órai késedelmet szenvedett. Midőn végre visszanyerte eszméletét, Giacomo is a vérpádra hozták. Giacomo szomoruan tekintett öcsésére, megrendült lelke e szegény fiu szenvedésén, majd a tömeghez fordulva ismét bizonyosságot tett arról, hogy Bernardo mit sem tudott a gyilkosságról és ennél fogva teljesen ártatlan. Szemét beköték s fejét nyugodtan hajtá le. A hóhér egy ólommal megtöltött kalapáccsal halántékára vágott s Giacomo kilehelte lelkét. — A testet aztán főnégyeltek s a vérpád négy sarkán levő karokra szurták.

A kivégzés után Bernardon oly heves láz tört ki, hogy az orvosok alig birták megmenteni életét. Megvénült ez idő alatt s azontul se volt többé egy mosolya. A két nő holttestét közszemlére tették ki estig, majd virágfüzerekkel díszített koporsóban vitték őket eltemetni. Lucretiát a San Gregorio templomban, Beatricét pedig a Montorion levő Szent-Péter templomban temették el a főoltár előtt.

Igy folyt le a Cencik tragédiája, mely a többi közt Shelleyt a drámaírásra ihlette. Shakspeare tragédiái után közvetlenül e szomorujáték következik a felfogást és szépséget drámai erejét tekintve.

Azonban e darab még sem lehet teljes hatása, mert a költő nem számított a színpad kellékeivel s darabja inkább könyvdrama. Zordon, fenséges mű, de az emberi vonások híjával van s pillanatnyi egyhűlést nem lel a lélek benne a rémes lázalmok közepette.

A csodás szépségű Beatrice tehát még mindig nem találta meg igazi költőjét, ki a romlott, rothadt kort eléggé merészen tudna festeni, hogy beilleszse a női becsület vértanújának atyja vértől beszennyezett rokonszenves alarját.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti gabonatözsde.

Július 4.

készáruüzlet hivatalos árjegyzései a következők

Búza	kilós	Ar 100 klg.		kilós	100 kilogramm ára	
		frtól	frtig		frtól	frtig
Bánsági	76	9.55	9.65	80	10.10	10.15
"	77	9.70	9.75	81	10.00	10.00
"	78	09.75	09.80	82	—	—
Tiszavidéki	79	09.80	09.90	—	10.25	10.35
"	76	9.70	9.80	80	—	0.00
"	77	9.85	9.95	81	00.00	—
Pestvidéki	78	09.40	09.50	82	10.25	10.35
"	79	09.55	09.65	—	—	00
"	79	9.70	9.80	80	—	—
Fehérmegyei	76	9.80	9.90	81	10.15	10.25
"	78	9.30	9.40	82	—	—
"	79	09.45	09.50	—	—	—
Bácskai	76	9.50	09.55	80	—	—
"	77	9.55	9.60	81	00	00
"	78	9.65	09.75	82	0000	00
Észak mag	79	9.85	—	80	—	—
"	78	—	—	81	—	—
"	79	—	—	80	—	—

	Min. hekt.-ben	Ar kilogramm
Rözs elsőrendű	70—72	7.15 7.30
" másodrendű	—	7.00 7.10
Árpa takarmánynak	60—62	6.15 6.35
" égetni való	62—64	5.80 6.10
" serfözdei	64—66	6.50 7.00
Zab	39—41	5.8 6.
Tengeri bánsági	—	4.50 4.60
" más nemű	—	5— 5.25
Repcze bánsági	—	4.15 4.45

Sertés vásár.

Kőbányai sertés piac. Július 4. Magyar elsőrendű Öreg nehéz (páronkint 400 kgron felüli 40—40¹/₂ kr. Közép (páronkint 300—400 klg. súlyban 40—04¹/₂ kr. Fiala, nehéz (páronként 320 kilogrammon félüli súlyban) 41¹/₂—42¹/₂ krig. Fiala közép (páronként 251—320 klg.) 42¹/₂—43 krig. Fiala könnyű páronkint 250 klgig terjedő súlyba. 43—44 kr. Szerbiai: nehéz (páronkint 250 klg felüli súlyában) 43—44¹/₂ krajczárig. közép páronkint 240—260 kilogramm súlyban) 43—44 krajczárig. — Könnyű (páronkint 240 klgamig terjedő súlyban) 43¹/₂—45 krajczárig

Sertés létszám: 1899. évi Juiusl 2-án — volt készlet 45.899 darab, 1899 Juius hónap 3-án felhajtott 150 drb, 1899 Juius hónap 3-ik napján elszállított 630 drb 1899 Jul. hó 28-ik napjára maradt készlet, ben 45.419 darab. — A hizott sertés üzlet irányzata változatlan.

Szerkesztői üzenetek.

Üszó. »Endre szerelme« című költeményét nem közölhetjük. Elrettentő például közöljük e sorokat:

Alig borult be a sirhant,
Már is tort ült felette...
És a csók, az csóka csattant
Endre lantján hur megpattant
Ugy-e csinos he-he-he!

Le-he-he-he-tetlen rimek!

László. Helyben. 1. A »snápecz« szó értelmét nem ismerjük. 2. »Rózsai« czimen novellája nyomtatás alatt van. 3. A temetők nem alkalmasak.

Rabszolga. 1. Ilyet mi nem ismerünk. 2. Kejlaknak nevezték hajdanában XIV. Lajos versaillesi kastélyát. 3. Mindenestre jó lesz fenntartani a katonaság és a polgárság közötti egyetértést. A katonák közé számítjuk az örmestereket is.

Bjütiful Ohio. 1. Leychester lord tavaly halt meg 64 éves korában. 2. A szétnyomott gazdasszony című ujdonság kacsa-hir. Utána kérdezősködünk a közkórházban. Különben ezer üdvözet és száz poraffinrade sikerheits trandoktor!

293.

Az István gőzmalom társulat

GYÁRTMÁNYAINAK ÁRJEGYZÉKE

Az 1887. április hó 18-án Budapesten tartott általános magyar malom-gyűlésben megállapított 1887. évi juius 1-én életbe lépést eladási, fizetési és szállítási módozatokra vonatkozó egyezmények szerint.

ITT HELYBEN KÖTELEZETTSÉG ÉS ENGED-MÉNY NÉLKÜL.

Keszpénzfizetés mellett, zsákkal együtt:

A. Asztali dara nagyszemű	100 kiló	17.40
B. Asztali » aprószemű		16.80
C. Királyliszt		16.80
1. Lángliszt kivonat		16.20
2. Elsőrendű zsemlye liszt		15.60
3. Zsemlye liszt		14.80
4. Elsőrendű kenyér liszt		14.20
5. Közép kenyér liszt		13.80
6. Kenyér liszt		12.80
7. Barna kenyér liszt		10.80
8. Takarmány liszt		6.—
11. Finom korpa zsákkal		4.80
" " " " " " " " " " " "	zsák nélkül	4.60
12. Durva korpa zsákkal		4.40
" " " " " " " " " " " "	zsák nélkül	4.20
Csírke buza zsák nélkül		3.20

A zsákok súlytartalma, teljsúlyt tiszta súlynak véve.

A. B. 0—6 számig	85 kilogramm.
7. és 8. szám	70 " "
11. és 12. szám	50 " "

Debreczen, 1899 július 4.

Üzleti könyvek nagy raktára.

HOFFMANN és KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDÁJA
DEBRECZEN, a főpostával szemben.

Ajánlkozik:

nyomtatványok elkészítésére,

kereskedők, gyárosok és iparosok részére.

Levélpapír czégnymással

1000 drb. 3 frt 50 krtól feljebb.

Levélborkíték czégnymással

1000 drb. 2 frttól feljebb.

Monogrammal ellátott

Lakadalmi és báli meghívók.

Eljegyzési kártyák

nagyon olcsón.

Névjegyek

Tánczrendek

Számlák

Jegyzékek

Üzletjegyek

Körlevelek

Arjegyzékek

Műsorok

Zárszámadások

Evi jelentések

Dombornyomású galvanizált remek

reklam falragaszok.

Pinczérszámlák, bor és sörczimkék.

Menü kártyák a legdiszesebb kivitelben.

Regények, elbeszélések, költemények.

Tudományos és szakmunkák előállítása.

Rovatos ivenk, tabellák.

Részvények, szelvények.

Elsőbbségi kötvények, értékpapírok.

Diszesen kiállított étlapok.

igen mérsékelt árak mellett.

Ruggyanta bélyegzők igen olcsón.